

Інша концепція створення морських кластерів засновується на регіональному підході та ініціативі «знизу». Вона передбачає функціонування двох груп кластерів: таких, що зароджуються (emerging cluster) і пре-кластерів або агломерацій [13]. Кластери, що зароджуються, відповідно сучасній теорії відносяться до другої стадії циклічного кластерного розвитку, яка виходить з того, що у регіоні з'являється декілька компаній, які об'єднуються задля спеціалізації у «ключовій» сфері діяльності кластеру і розширення загальної перспективи співробітництва. Для регіональних кластерів приморської території припускаються галузі, що спеціалізуються на рибному господарстві, морському транспорті і логістиці, що відповідає досвіду Канади по реалізації програми підтримки морегосподарських кластерів і Норвегії по створенню умов по розвитку кластера «морське господарство».

Використання пре-кластерів у системі морського господарства орієнтується на неформальне об'єднання компаній малого і середнього бізнесу судноремонтної суднобудівельної сфери діяльності. Їх місія в умовах перебування цих підгалузей у кризовому стані визначається у формуванні конкурентоспроможної мережі фірм, що забезпечують успішний розвиток регіону на основі використання місцевих і галузевих конкурентних переваг.

В економічному просторі прикордонних регіонів зростає актуальність транскордонної кооперації на основі формування єдиної інноваційної інфраструктури, забезпечення ефективного використання місцевого науково-технічного потенціалу, створення умов для модернізації промисловості та її прискореного розвитку. Це особливо характерно для Придунайських територій після вступу Румунії до Європейського Союзу і виникнення в результаті цього нових можливостей, які може дати об'єднана Європа. Нині розробляються проекти кластеризації на території українського Придунав'я з урахуванням його унікальності як однієї з найважливіших транспортних артерій Європи. Для розробки стратегії створення кластерних систем має враховуватися розташування Придунайського регіону на перетині двох важливих міжнародних шляхів з Європи в Азію, що включає три морських торговельних порти (міста Рені, Ізмаїл, Усть-Дунайск), 2 судноремонтних заводи, Державну судноплавну компанію ВАТ «Українське Дунайське пароплавство», 4 залізничних станцій, локомотивне депо, ряд підприємств автомобільного транспорту, аеропорт «Ізмаїл». Відповідно висновків експертів у регіоні доцільно створити навчальний та інформаційно-аналітичний кластер на основі якого можна буде набути навички і досвід в аналізі локальних виробничих систем і здійснювати подальше формування кластерів різного типу на територіях Європорегіону «Нижній Дунай» (Румунія, Молдова) [13]. Щодо залучення іноземних інвестицій в економіку Придунав'я, то воно потребує вирішення нагальних проблем відновлення технологічної бази підприємств регіону, модернізації діючих і перефінансування виробництв, які простоюють. При цьому пріоритетними мають бути напрямки розвитку, що включають удосконалення і розширення транспортних мереж і портів та розширення й диверсифікацію експортного.

Локальні виробничі системи кластерного типу в Україні набувають поширення. Вони створюються у всіх галузях та областях. Проте, подальший розвиток цих процесів пот-

ребує узагальнення накопиченого досвіду та удосконалення нормативно-правового механізму функціонування.

Список джерел

1. Suzigan W. Local production and innovation systems in the state of São Paulo, Brazil / Wilson Suzigan, João Furtado, Renato Garcia // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://geein.fclar.unesp.br/arquivos/pesquisacluster/new/localproductionandinnovationsystems.pdf>.
2. Haddad, P. R. Medidas de localização e de especialização. In P. R. Haddad et al. (Editors), *Economia Regional: Teorias e Métodos de Análise*. Fortaleza: BNB, 1989; Isard, W. *Methods of Regional Analysis*. Cambridge: MIT Press, 1960.
3. Про схвалення Державної програми розвитку промисловості на 2003-2011 роки / Постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2003 р. №1174. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу з: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=1174-2003-%EF>.
4. Про схвалення Концепції проекту Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2017 року // Кабінет Міністрів України. Розпорядження від 9.07.2008 № 947-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу з: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=947-2008-%F0&p=1222860236039635>.
5. Лях О.В. Формування екологоорієнтованого будівельного кластеру в старому промисловому районі / Лях О.В., Осередчук О.І. // Вісник Донецького університету, сер. В. Економіка, право, спецвипуск, Т.2, 2011, с. 50; Бетина Н. Регионы начинают и выигрывают / Наталия Бетина // «Зеркало недели». – №21. – 13 июня 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zn.ua/articles/57150>.
6. Балабанові Н.В. Використання кластерних структур в підвищенні конкурентоспроможності регіону / Балабанова Н.В. // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка – 2012. – Вип. 4.
7. Захарченко В. Конкурентоспроможність регіонів України: кластерний підхід / Володимир Захарченко, Сергій Захарченко // Краєзнавство. Географія. Туризм. (Всеукраїнська газета)[Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.vmurol.com.ua/upload/publikatsii/nauka/pdf_2012/Concurentospromozhnist_regioniv_Ukrayini.pdf.
8. Соколенко С. Динаміка кластеризації економіки Польщі: уроки для України / С.І. Соколенко: Доповідь на міжнародному семінарі МОН України 22.04.2010 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ucluster.org/sokolenko/2010/04/dinamika-klasterizaci%D1%97-ekonomiki-polshhiuroki-dlya-ukra%D1%97ni/>. – Загол. /з екрану/.
9. Строительный кластер Еврорегиона «Слобожанщина». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mb31.ru/page/klaster_slob.
10. Інформація про стан роботи з підтримки малого підприємництва в Донецькій області за 2011 рік.
11. Козьрь Б.Ю. Морские кластерные системы и Николаевский регион // Порты Украины.2010. — № 7 (99).
12. Козьрь Б.Ю. Кластерные системы в проектах развития морских торговых портов Украины / Козьрь Ю. Б. // Управління розвитком складних систем. Збірник наукових праць. Випуск 6. – Київ: Київський національний університет будівництва і архітектури, 2011. – С. 99-102.
13. Колесник І.Н. Перспективи розвитку регіональних морських кластерів в Україні / Колесник І.Н. // Вісник Донецького національного університету, сер. В: економіка і право, вип. 1, т. 1, 2011. Коваленко С.І. Транскордонна кооперація українського Придунав'я в межах кластерної моделі / С.І. Коваленко // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. – 2009. – № 38.

К. Кутикiна

м. Луцьк

ОЦІНЮВАННЯ НЕТАРИФНИХ ЗАХОДІВ РЕГУЛЮВАННЯ НА ПОТЕНЦІЙНИХ РИНКАХ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

В умовах вступу нашої країни до СОТ підприємства птахівництва необхідно довести свою життєздатність, можливість вести гідну конкурентну боротьбу на

основі ефективного використання ресурсів в умовах ринку. На етапі жорсткої конкуренції з імпортною продукцією вітчизняні виробники одержали певні перева-

ги, про що свідчить щорічний приріст виробництва яєць і м'яса птиці. У структурі виробництва м'яса в Україні у 2008-2012 роках птахівництво займає провідні позиції (34-36% від загального виробництва), випередивши традиційні галузі скотарства і свинарства.

У 2011 р. фонд споживання м'яса становив 2312 тис. т, в тому числі частка фонду споживання м'яса склала 44% (1007 тис. т). Щорічне зростання обсягів виробництва та існуюча частка фонду споживання вказують на значні перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності для підприємств птахівництва. Зокрема, експорт м'яса птиці може збільшитися на 24%, до 62 тис. т із врахування встановлених квот.

Теоретичним аспектам регулювання міжнародної торгівлі з точки зору конкурентоспроможності розглядали такі вчені як О. Гребельник, Д. Лукьяненко, Н. Науменко, А. Осика, Ф. Рут, Н. Ткаченко. У своїх працях вони розкривають зміст інструментів регулювання зовнішньоекономічних відносин. Серед іноземних науковців, які досліджували ці питання, можна виділити таких як Р. Болдвін, А. Деардорф, Р. Стерн, К. Маскус, Дж. Вілсон, Т. Отцукі, Б. Бора, С. Лайрд. Фундаментальні дослідження не носять прикладного характеру у напрямку оцінювання нетарифних заходів регулювання та їх частки у ціні продукції, що пропонується на експорт, що є особливо актуальним в умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств птахівництва.

Базуючись на тенденціях розвитку зовнішньоекономічної діяльності та потенціалу підприємств птахівництва, обґрунтувати доцільність оцінювання впливу нетарифних заходів регулювання на ціну продукції. Оцінити частку найрозповсюдженіших нетарифних бар'єрів на потенційних ринках збуту у ціні з метою формування адекватних стратегічних планів.

Аналізуючи зовнішньоекономічну діяльність виробників м'яса птиці можна стверджувати, що за останні роки баланс експорту-імпорту м'ясопродуктів України був негативним, обсяг імпорту значно перевищував обсяг експорту, не дивлячись на це спостерігається чітка тенденція до зростання експорту (за 2008-2012 рр. експорт збільшився у 2,6 рази) та скорочення імпорту м'яса птиці (темپ приросту за 2008-2012 рр. становив – 68,45%) [1]. Зростання експорту за проаналізований період відбулося через збільшення внутрішнього виробництва, технічні можливості експортувати широкий асортимент продукції (від глибокої заморозки до охолодженого м'яса птиці).

У перспективі основними індикаторами розвитку птахівництва в Україні згідно даних Національної академії аграрних наук України, мають стати рівень споживання м'яса всередині країни та експорт [2]. Як видно з табл. 1 за

Таблиця 1

Виробництво м'яса птиці в Україні на перспективу

Продукція	2012 р.	2013 р. очікуваний	2015 р. прогноз	2020 р. прогноз	2015 р. прогноз	2020 р. прогноз
			оптимістичний	песимістичний	оптимістичний	песимістичний
Рівень споживання м'яса птиці, кг на одну особу	22,1	23,1	28,0	25,8	32,0	27,1
Чисельність населення, млн. чол.	45,7	45,6	45,3	43,3	44,8	39,5
Внутрішній попит, тис. т	1013,0	1056,0	1268,0	1117,0	1433,0	1070,0
Виробництво, тис. т	1002,0	1060,0	1350,0	1160,0	1630,0	1208,0
Імпорт, тис. т	61,0	58,0	40,0	49,0	25,0	34,0
Експорт, тис. т	50,0	62,0	122,0	92,0	222,0	172,0

*сформовано на основі [2-4]

оптимістичного прогнозу у 2015 р. експорт м'яса птиці зросте у 1,4 рази й становитиме 122 тис. т, а за песимістичного – на 84 % і складе 92 тис. т м'яса птиці. У 2020 р. очікується що експорт становитиме 222 тис. т за оптимістичного прогнозу та 172 тис. т за песимістичного.

Тобто основним напрямком стратегічного планування розвитку підприємств птахівництва має стати зростання обсягів виробництва та реалізації продукції як на національному ринку так і за його межами.

З метою прогнозування обсягу експорту продукції на зовнішні ринки необхідно оцінити ймовірність збуту продукції на кожному конкретному ринку збуту. Через високий рівень невизначеності умов зовнішнього середовища доцільно проаналізувати вплив усіх його факторів [5]. Нетарифні заходи регулювання мають різний механізм впровадження і дії, тому їх необхідно оцінювати окремо у розрізі конкретних класифікаційних груп.

Було встановлено, що в Україні існує більша частина усіх можливих заходів як для імпорту продукції птахівництва так і для експорту. Щорічно Кабінет Міністрів України приймає постанови, в яких відображено перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квотуванню в поточному році. Ми розрахували, якими мали би бути експортна та імпортна квота на м'ясо птиці згідно міжнародної практики та порівняли їх із тими, що були прийняті (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка експортних та імпортних квот України у 2009-12 рр.

№ п/п	Показник	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р. (очікуваний)				
1	Валовий внутрішній продукт, млн. грн.	913345	1082569	1316600	1500000				
2	Експорт, млн. грн.	155,20	332,18	626,73	827,92				
3	Імпорт, млн. грн.	1661,67	1418,32	479,28	462,06				
4	Експортна квота, %	0,02	0,06*	0,03	0,043	0,05	0,062	0,06	0,089
5	Імпортна квота, %	0,18	0,19	0,13	0,13	0,04	0,041	0,03	0,029

*сформовано автором на основі [3; 4]

**розмір експортної та імпортної квоти прийняті Кабміном у 2009-2012 рр. (не виділені ж розраховані дані)

Як бачимо, обсяг експортної квоти протягом досліджуваного періоду був менший допустимого рівня в середньому на 35% (67, 30, 19, 23% у відповідні роки) це на 219,36 млн. грн. зменшило обсяги експорту підприємств птахівництва. Така ситуація пояснюється захистом ціни на м'ясо птиці на національному ринку. Розмір розрахованого значення імпортної квоти та діючих приблизно однаковий.

Рівень захисту ринку ЄС санітарними та фітосанітарними заходами контролю є одним із найвищих у світі і значно вищим, ніж в Україні. Діяльність щодо безпечності продовольства охоплює весь продовольчий ланцюжок від здоров'я рослин та тварин до маркування харчових продуктів та благополуччя тварин [6, 63-64].

Україна зробили ряд кроків щодо регулювання законодавства у напрямку гармонізації стандартів якості продукції птахівництва, що пропонується на продаж, хоча країни Євросоюзу та СНД постійно додають нові технічні регламенти та обмеження.

Технічні бар'єри будуть безпосередньо збільшувати ціну на певну величину, яку можна розрахувати у вигляді адвалорного коефіцієнта для країн потенційних ринків-збуту [5]. З метою встановлення адвалорних коефіцієнтів ми використали економетричну модель по-

питу на імпорتنі товари, врахувавши вплив нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі [7; 8]. Ця модель є моделлю рівноваги об'ємів імпорту. Врахувавши такі припущення як:

- на ринку існує K ($k = \overline{1, p}$), нетарифних заходів регулювання, що можуть застосовуватись до товару;
- на ринку існує N товарів, що імпортується, що можуть бути розділені на L товарних груп, так що у кожній товарній групі кількість товарів дорівнює N_l ;
- розглядати випадок, що на кожному конкретному ринку присутні декілька іноземних продавців позначимо E , відоме рівняння перетвориться на систему рівнянь виду (1).

Тобто логарифм об'єму імпорту кожного товару n всередині товарної групи l з країни e в країну i залежить від логарифму ВВП країни i , від наявності нетарифного заходу регулювання k на даний товар в країні i та від логарифму ціни товару з врахуванням тарифу в країні i .

$$\begin{cases} \ln m_{i,l}^{1,1} = \alpha_{1,1,i} + \gamma_{1,1,i} \ln GDP_i + \sum_{k=1}^p \beta_{1,1,i,k} NTB_{i,k}^{1,1} + \varepsilon_{1,1,i} \ln p_{i,1}^{1,1} (1+t_i^{1,1}) + \mu_{i,1}^{1,1} \\ \ln m_{i,e}^{N_l,j} = \alpha_{N_l,j,e} + \gamma_{N_l,j,e} \ln GDP_i + \sum_{k=1}^p \beta_{N_l,j,e,k} NTB_{i,k}^{N_l,j} + \varepsilon_{N_l,j,e} \ln p_{i,e}^{N_l,j} (1+t_i^{N_l,j}) + \mu_{i,e}^{N_l,j} \\ \ln m_{i,E}^{N_l,L} = \alpha_{N_l,L,E} + \gamma_{N_l,L,E} \ln GDP_i + \sum_{k=1}^p \beta_{N_l,L,E,k} NTB_{i,k}^{N_l,L} + \varepsilon_{N_l,L,E} \ln p_{i,E}^{N_l,L} (1+t_i^{N_l,L}) + \mu_{i,E}^{N_l,L} \end{cases} (1)$$

де $\ln m_i$ – логарифм величини імпорту з i -ї країни, $\ln GDP_i$ – логарифм ВВП, NTB_i – наявність нетарифного заходу регулювання, $\ln p_i (1+t_i)$ – логарифм ціни товару з врахуванням тарифів для країни i , які можна розкласти на декілька складових, такі як ринкові відносини, транспортні витрати на доставляння товарів і індивідуальний для кожної країни рівень тарифного захисту.

Ми дослідили отриману модель на адекватність, тобто відповідність реальній ситуації. Схематично зобразили залежність результату від однієї зі змінних системи рівнянь, наприклад логарифму ціни товару з врахуванням тарифу від обсягу. Тим самим здійснимо оцінку коефіцієнтів системи рівнянь (1) рис. 1.

За основу взяли просту модель, коли на ринку, наприклад Польщі, як потенційного ринку збуту, існує дві товарні групи (трикутник харчові продукти, до якої відноситься досліджувана продукція, квадрат корма для тваринництва), всередині кожної товарної групи по два товари: 1 – тушка птиці, 2 – напівфабрикати з птиці; корма для тваринництва: 1 – фуражне зерно, 2 – добавки до кормів. Існують два експортери – заштриховані позначення – країни Євросоюзу, пусті – ринки країн СНД, та чотири імпортери на цих ринках (Росія, Україна, Білорусь, Румунія). По вертикальній осі відкладені об'єми імпорту товарів, по горизонтальній осі – логарифми ціни товару з врахуванням тарифів. Тобто для кожного товару проводиться оцінка впливу досліджуваного фактору на об'єми імпорту даного товару з врахуванням країни походження.

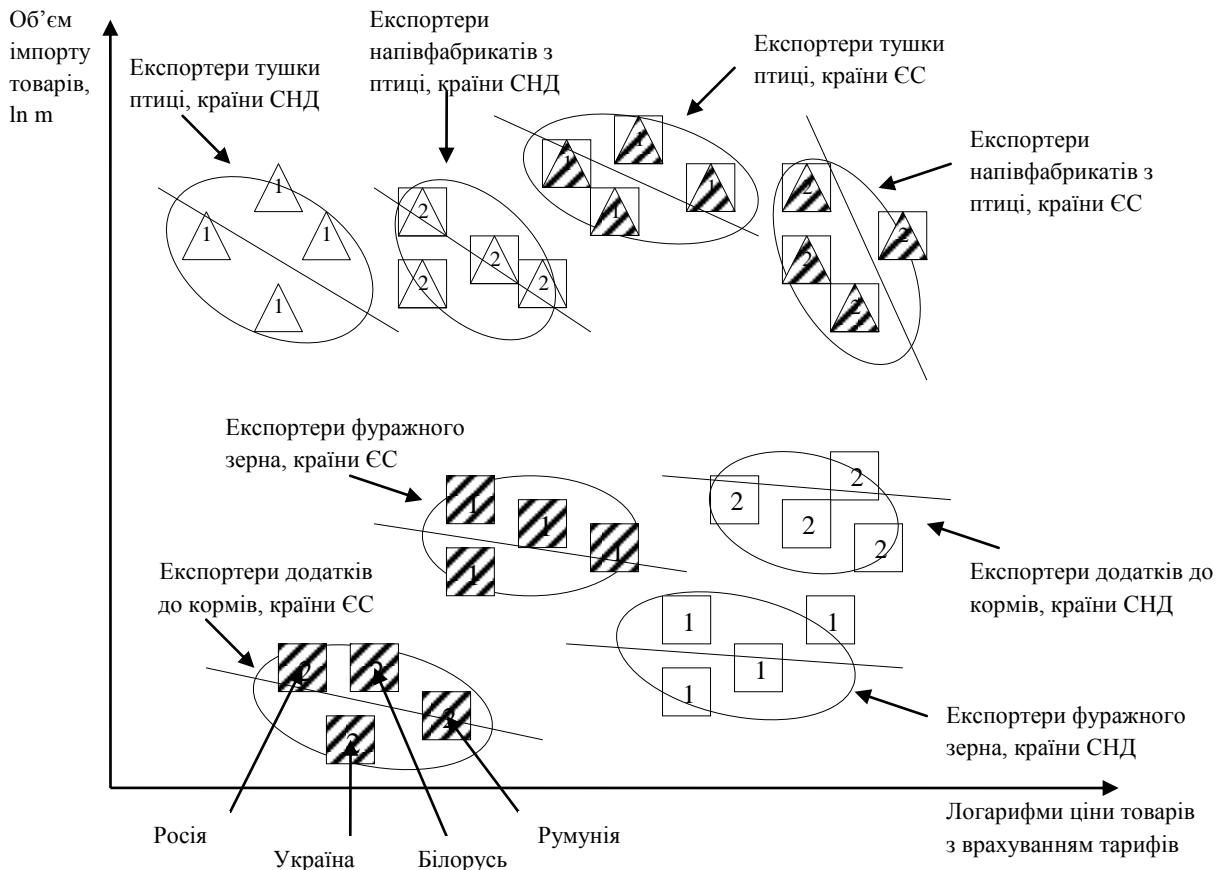
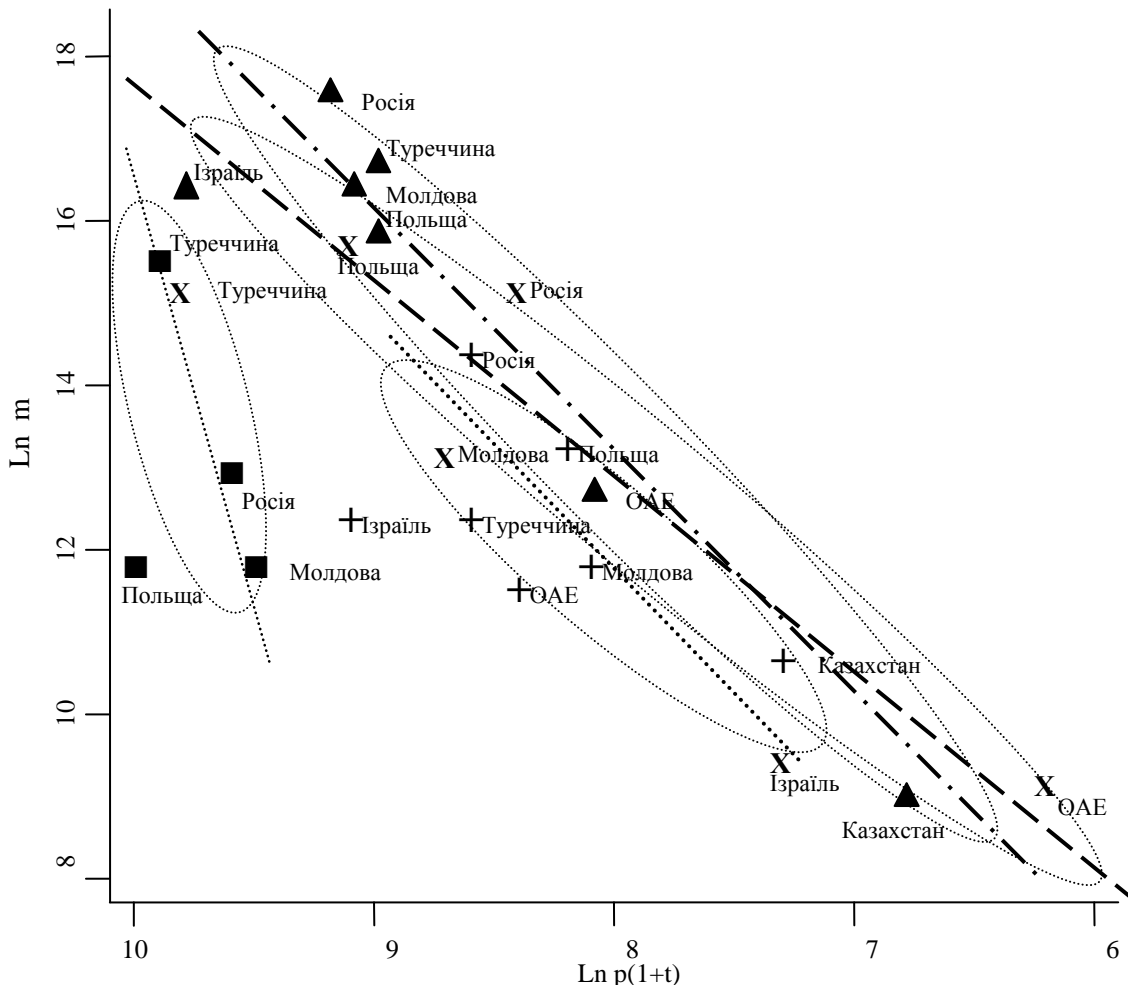

Рис. 1. Оцінка системи рівнянь виду (1) (побуд. автором)

На рис. 2 наведена залежність логарифму об'ємів імпорту на потенційних ринках товарів конкретних товарних груп, від ціни з врахуванням тарифу на основі реальних статистичних даних. З рисунку видно, що з усіх потенційних ринків збуту найменша залежність обсягу імпорту продукції від ціни продажу за товаром

01.05 є на ринках Польщі та Туреччини. Середня залежність – Молдови та Росії. За товаром 02.07 – Росія, Молдова, Ізраїль, Польща, Туреччина відповідно. Середня залежність прослідковується на ринку ОАЕ. Близьку до середньої залежності за цим товаром виявлено на ринку Казахстану.

X – товарна група 01, товар 01.05, експортер США; ▲ – товарна група 02, товар 02.07, експортер США; ■ – товарна група 01, товар 01.05, експортер Німеччина; + - товарна група 02, товар 02.07, експортер Німеччина

Рис. 2. Залежність логарифму імпорту від ціни з врахуванням тарифу

(*побудовано автором на основі джерел – бази даних ООН – Comtrade і статистики Світового банку [9] (реальні дані – товарна група 01: товар 01.05 «Свійська птиця: кури, качки, гуси, індички та цесарки живі»; товар 02.07 «М'ясо та їстівні субпродукти свійської птиці зазначені в товарній позиції 01.05, свіжі, охолоджені або заморожені»). Основними країнами експортерами досліджуваної продукції є США та Німеччина, тому на потенційних ринках збуту брались обсяги імпорту саме з цих країн)

Здійснивши коригування системи (1) у розрізі країн всередині однієї товарної групи, з врахуванням структури економіки та рівня доходів населення досліджуваних ринків, система матиме вигляд (2).

$$\ln m_{i,e}^{n,l} = \alpha_{n,l,e} + \gamma_{1,l} \ln GDP_i + \gamma_{2,l} \ln GDP\_pc_i + \gamma_{3,l} \ln Ind_i + \gamma_{4,l} \ln Agr_i + \lambda_{5,l} \ln Serv_i + \gamma_{6,l} \ln Urb\_pop_i + \sum_{k=1}^n \beta_{k,l} NTB_{i,k}^{n,l} + \varepsilon_i \ln p_{i,e}^{n,l} (1+t_i^{n,l}) + \mu_{i,e}^{n,l}$$

Тобто, фізичний об'єм імпорту товару n в країну i з країни e $m_{i,e}^{n,l}$ залежить від таких чинників:

GDP_i – ВВП країни потенційного ринку збуту i ;

GDP_pc_i – ВВП на душу населення країни потенційного ринку збуту i ;

Ind_i – частка промисловості в економіці країни i ;

Agr_i – частка сільського господарства в економіці країни потенційного ринку збуту i ;

$Serv_i$ – частка сфери послуг в економіці країни i ;

Urb_pop_i – частка міського населення в країні потенційного ринку збуту i ;

$NTB_{i,k}^{n,l}$ – нетарифний захід регулювання зовнішньої торгівлі виду k для товару n з товарної групи l , що застосовується в країні i ;

$p_{i,e}^{n,l} (1+t_i^{n,l})$ – ціна (з врахуванням тарифів) одиниці товару n з товарної групи l .

Ми провели оцінку моделі (2) зі змінною «нетарифні бар'єри». Результати оцінки наведені у таблиці 3.

Ми розрахували адвалорні коефіцієнти для конкретних заходів нетарифного регулювання торгівлі продукцією птахівництва, що є найчастіше використовуваними на думку експертів ЮНКАТД [10], і згідно розрахунків виявились значимими, мають очікуваний і правильний знак (табл. 4). Тобто, наприклад впровадження нетарифного заходу регулювання «Вимоги до конкретних характеристик товару для захисту здоров'я людини» еквівалентно впровадженню 4,8% тарифу на імпорт продукції, а введення «Вимоги до конкретних характеристик товару для гарантії безпеки людини» еквівалентно впровадженню 4,2% тарифу.

Враховуючи високий потенціал та тенденції розвитку підприємств птахівництва можна стверджувати про реалістичність стратегічних планів розвитку зовнішньоекономічної діяльності, що у свою чергу спричиняє необхідність досконалого аналізу зовнішнього середовища. Оцінка національних макропоказників та аналіз фінансово-економічного стану дадуть лише уявлення про економічний потенціал підприємств щодо здійснення ЗЕД, але не про її ефективність. Експорт вітчизняних підприємств

Таблиця 3
Результати оцінки рівняння

Залежна змінна: логарифм об'єму імпорту окремого виду продукції		
5 потенційних ринків збуту*, всі найменування товарів		
Кількість спостережень: 2634		
Кількість товарних груп: 2		
Показник	Значення коефіцієнта	P-value
ВВП країни i	0,545	0,000
ВВП на душу населення країни i	1,935	0,000
Частка промисловості в ВВП країни i	-4,415	0,000
Частка сільського господарства у ВВП країни i	-1,055	0,000
Частка сфери послуг у ВВП країни i	-12,183	0,000
Частка міського населення в країні i	0,723	0,000
Нетарифний захід регулювання виду k для товару n з товарної групи l в країні i	-0,039	0,000
Ціна за одиницю продукції n з врахуванням тарифу	-0,947	0,000
Константа	56,647	0,000
R^2_{within}	0,37	0,000

*розраховано за допомогою програми Statistika (потенційними країнами збуту були обрані: Польща, Молдова, Російська Федерація, Казахстан, ОАЕ)

Таблиця 4
Адвалорні еквіваленти для деяких заходів нетарифного регулювання на потенційних ринках збуту

Нетарифні заходи регулювання	Адвалорний коефіцієнт
Ліцензування	29,3%
Необхідність отримання дозволу для гарантії безпеки національних інтересів	26,34%
Сертифікація	12,4%
Вимоги до конкретних характеристик товару для захисту здоров'я людини	4,6%
Вимоги до конкретних характеристик товару для гарантії безпеки людини	4,6%
Вимоги до маркування товару	31,7%

*розраховано автором

необхідно розглядати з точки зору його присутності на зовнішньому ринку, тобто імпорту конкретної країни партнера. Тому з метою оцінки впливу нетарифних заходів регулювання доцільно провести оцінку об'ємів імпорту продукції птахівництва потенційних ринків збуту.

Можна зробити висновок, що найбільш суттєво впливають на обсяги імпорту на потенційних ринках збуту такі нетарифні заходи регулювання як: ліцензування, необхідність отримання дозволу для гарантії безпеки національних інтересів, сертифікація, вимоги до маркування товару. В цілому для вітчизняного підприємства, що планує вийти на зовнішній ринок необхідно враховувати, що ціна продукції на зовнішньому ринку зростатиме приблизно на 109%, за умови якщо на ринку діють усі перераховані вище нетарифні заходи регулювання. Тому приймаючи рішення про збут продукції за межі національного ринку доцільно оцінити конкурентоспроможність ціни у порівнянні з ціною відповідного потенційного ринку.

Список джерел

- Щетиніна І.О. Значення інноваційного розвитку для птахівництва. Сучасний стан виробництва мяса птиці в Україні та перспективи розвитку 2008 / І.О. Щетиніна, В.І. Д'яченко // <http://avian.org.ua/data/statti/schetinina.htm>.
- Офіційний сайт Національної академії аграрних наук України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaan.gov.ua/Trade and Economic Transformation / United Nations Economic Commission for Europe. – 2011. – 42 p.>
- Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- Офіційний сайт Міністерства аграрної політики і продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>
- Marquez J. The Econometrics of Elasticities or the Elasticity of Econometrics: An Empirical Analysis of the Behavior of U. S. Import / J. Marquez // The Review of Economics and Statistics. – 1994. – Vol. 76. Issue 3. Aug. – P. 471-481.
- Кирилюк О.Ф. Формування ринку продукції птахівництва в контексті продовольчої безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnau/2009_141/09kof.pdf.
- Staiger Robert W. The Effect of Antidumping Law in the Presence of Foreign Monopoly / Robert W. Staiger, Frank A. Wolak // Journal of International Economics. – 1992. – 32. May. – P. 265-287.
- Идрисова В.В. Теоретические вопросы применения нетарифных мер регулирования во внешней торговле / В.В. Идрисова. – М.: Ин-т Гайдара, 2011. – 152 с.
- Бази даних ООН – Comtrade. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://comtrade.un.org/db/ce/ceSearch.aspx?it=poultry&rg=2&r=276&p=616&y=auto&px=HS>.
- World Integrated Trade Solution (WITS). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://wits.worldbank.org/witsweb>.

Ю. Лернер

академік АЕН України
 г. Харків

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ МЕТОДОЛОГИИ ВЫБОРА НАИЛУЧШЕГО ВАРИАНТА ХОЗЯЙСТВЕННЫХ (ЭКОНОМИЧЕСКИХ) РЕШЕНИЙ

ЧАСТЬ I. Теоретические основы методологии выбора наилучшего варианта решений

Объективное, эффективное и оптимальное принятие решений экономического, организационного и управленческого характера в практической деятельности предприятий и организаций играет преобладающую роль; объективность принятия эффективных решений влияет на результаты деятельности предприятий и государства в целом.

В настоящее время – время функционирования сложнейших экономических систем – принятие решений, основанных на применении традиционных прикладных математических методов, уже не приводит к желаемым результатам. Поэтому, как показал проведенный анализ, наиболее надежным способом отыскания